

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 47/2021-46

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jurajom Kusom, advokátom, Nám. osloboditeľov 10, Michalovce, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 295/2019 z 28. mája 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 295/2019 z 28. mája 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 295/2019 z 28. mája 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 295/2019 z 28. mája 2020. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie náhrady trov konania

spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 47/2021-13 z 26. januára 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou [na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) podanou 23. novembra 2012, pozn.] o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“) domáhal zaplataenia náhrady škody vo výške 997,89 eur s 9,5 % ročným úrokom z omeškania od 21. februára 2012 do zaplataenia a nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 100 000 eur spolu s 9,5 % ročným úrokom z omeškania od 21. februára 2012 do zaplataenia, ako aj náhrady trov konania.

3. Vo veci samej bolo najprv rozhodnuté rozsudkom okresného súdu č. k. 19 C 325/2012-326 z 12. júna 2015, proti ktorému podala žalovaná odvolanie, na základe ktorého bol zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Co 575/2015-406 z 28. decembra 2016 a vec bola vrátená okresnému súde na ďalšie konanie. Proti následne vydanému rozsudku okresného súdu pod č. k. 19 C 325/2012 z 9. apríla 2018 podali odvolania ako sťažovateľ, tak aj žalovaná, o ktorých bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu č. k. 1 Co 265/2018 z 22. mája 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 22. mája 2019“). Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019 dovolanie, a to v zmysle § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Dovolanie podala aj žalovaná. Obe dovolania boli odmietnuté napadnutým uznesením, a to podľa § 447 písm. b) a c), resp. § 447 písm. c) CSP.

4. Najvyšší súd v napadnutom uznesení odmietnutie dovolania sťažovateľa odôvodnil vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP argumentáciou, že pokiaľ ide o výrok I. rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019, išlo o potvrdzujúci výrok v časti vyhovujúceho výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť sťažovateľovi sumu 15 000 eur s 8,75 % úrokom z omeškania od 22. augusta 2012 do zaplataenia, teda v tejto časti nebolo rozhodnuté v neprospech sťažovateľa, a preto sťažovateľ nebol objektívne oprávnený v tejto časti podať dovolanie. Preto dovolanie sťažovateľa odmietol ako podané neoprávnenou osobou. Rovnako argumentoval, keď v tejto časti odmietol aj dovolanie sťažovateľa podané podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom sťažovateľa podľa § 420 písm. f) CSP namietajúcim nedostatočné odôvodnenie, resp. nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019 proti časti I. výroku, ktorým potvrdil zamietajúci výrok súdu prvej inštancie a proti výroku II, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu v prevyšujúcom vyhovujúcom výroku nad sumu 15 000 eur s príslušenstvom tak, že žalobu zamietol, dovolanie odmietol s poukazom na to, že odôvodnenie obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých krajský súd dospel k uvedeným záverom. Tiež uviedol, že krajský súd sa dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa a len samotná skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s týmito závermi, nie je dôvodom na opačný záver. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uplatnenému sťažovateľom proti výroku III rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania, najvyšší súd uviedol, že rozhodnutie o trovách konania nie je rozhodnutím súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, a preto nepochybne

ide o prípad, keď Civilný sporový poriadok podanie dovolania vylučuje, preto ho odmietol ako neprípustné. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP proti časti I. výroku rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019, ktorým bol potvrdený zamietajúci výrok prvoinštančného súdu, a proti jeho výroku II najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol s hlavným argumentom, že krajský súd pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol na závery najvyššieho súdu (judikované v jeho rozhodnutiach, pozn.) o potrebe určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, a teda sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Na margo sťažovateľom uvedených iných rozhodnutí najvyššieho súdu (od rozhodovacej praxe ktorých sa mal v danom prípade krajský súd odkloniť, pozn.) dodal, že výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch. Najvyšší súd obdobne ako pri predchádzajúcom dovolacom dôvode aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP smerujúcemu proti III. výroku rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019 o náhrade trov konania dovolanie odmietol ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) v dovolaní uviedol rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorých závery boli odlišné od záverov uvedených v odôvodnení rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019, z čoho vyplýva, že sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho,
- b) v dovolaní vo vzťahu k rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019 namietal aj vykonanú zmenu výroku týkajúcu sa nepriznania náhrady trov konania, ktorú krajský súd neodôvodnil,
- c) nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania proti výroku o trovách konania, argumentoval tým, že dovolaním napadol celý rozsudok krajského súdu z 22. mája 2019 ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nie ako samostatné uznesenie o trovách,
- d) namietal závery najvyššieho súdu, pokiaľ ide o riešenie otázky priznania výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, konkrétne jeho záver, že výskyt rozdielnych rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch, ako aj to, že najvyšší súd sa v odôvodnení nevysporiadal s ním uvedenými inými rozhodnutiami najvyššieho súdu, podľa ktorých výšku náhrady nemajetkovej ujmy proti štátu nie je možné obmedziť.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

6. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie najvyšší súd zaujal stanovisko podaním č. k. KP 3/2021-69 Cpj 37/2021 doručeným ústavnému súdu 15. marca 2021, v ktorom v podstatnom uviedol, že po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou túto považuje za nedôvodnú a navrhuje jej nevyhovieť. Podľa najvyššieho súdu je napadnuté uznesenie v súlade s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

7. Zúčastnená osoba, ktorou je Slovenská republika zastúpená Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, podaním č. k. 2 GÚp 34/21/1000-2 doručeným ústavnému súdu 26. februára 2021 využila svoje právo podať vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa a v podstatnom v ňom uviedla, že pokiaľ ide o námietky sťažovateľa v časti týkajúcej sa otázky priznania výšky náhrady nemajetkovej ujmy, je toho názoru, že práve rozhodnutia najvyššieho súdu uvádzané sťažovateľom nereflektovali závery najvyššieho súdu o potrebe určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie a práve nimi došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Zároveň poukázala na niektoré rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorých sa za odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu považujú tie rozhodnutia odvolacích súdov, pri ktorých odvolací súd neprihliada na závery najvyššieho súdu o potrebe určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie v kontexte s rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). Dodala, že najvyšší súd argumentoval dosiaľ existujúcou judikatúrou, výsledkom ktorej je aj zákonom určený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Zároveň v tejto súvislosti poukázala na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 198/2017 z 19. marca 2018, ktorým bolo konštatované, že nový, teda judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti, pričom sa vychádza z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Preto ak dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla, ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. V tejto časti tak podľa názoru zúčastnenej osoby nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom namietaných práv, pretože najvyšší súd napadnuté uznesenie dostatočne zdôvodnil a rozhodol v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou. K argumentácii týkajúcej sa odmietnutia dovolania v časti týkajúcej sa trov konania zúčastnená osoba uviedla, že poukazuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej patrí rozhodovanie o trovách konania pred všeobecným súdom zásadne do právomoci týchto súdov, a preto ústavný súd iba výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania a zrušuje ich len za výnimočných okolností. Dodala, že ponecháva na zvážení ústavného súdu, či v danom prípade s poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 43/2019 z 23. januára 2019 bolo rozhodnutie o odmietnutí dovolania vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania takým výnimočným excesom, ktorý by mal za následok porušenie princípov spravodlivého súdneho konania.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ sa na výzvu ústavného súdu z 15. marca 2021 k stanoviskám najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2021, v ktorom v podstatnom uviedol, že pokiaľ ide o stručné vyjadrenie najvyššieho súdu, tak z jeho obsahu je zrejmé, že v ňom absentuje vyjadrenie k námietkam sťažovateľa uvedeným v ústavnej sťažnosti, a to čo sa týka priznania výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch s poukazom na konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj vo vzťahu k sťažovateľom namietanému nepriznaniu náhrady trov konania. Dodal, že najvyšší súd len alibisticky poukázal na to, že napadnuté uznesenie je súladné s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Vo vzťahu k vyjadreniu

zúčastnenej osoby uviedol, že toto vyjadrenie je zhodné s argumentáciou zúčastnenej osoby ako žalovanej uvedenej v ňou podanom dovolaní, k čomu sa podrobne vyjadril už v reakcii na podané dovolanie žalovanej. Tiež uviedol, že je toho názoru, že rozsudkom krajského súdu z 22. mája 2019 došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, že sa najvyšší súd v napadnutom uznesení nijak nevysporiadal s konkrétnymi ním uvedenými rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré v dovolaní poukázal. Preto považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia za nedostatočné a nepreskúmateľné. Doplnil, že existencia rozdielných rozhodnutí viacerých senátov najvyššieho súdu v obdobných veciach je dôvodom na postúpenie veci na rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu, aby ten následne vydal všeobecne záväzný právny názor. Na záver uviedol, že nie je možné súhlasiť ani so záverom o neprípustnosti dovolania proti výroku o trovách konania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o arbitrárnosti, svojvoľnosti a nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia, keď sa najvyšší súd podľa sťažovateľa nedostatočne vysporiadal s jeho námietkami ohľadom odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, no najmä s poukazom na to, že k porušeniu jeho práv malo dôjsť postupom najvyššieho súdu, keď tento nepripustil dovolanie v časti namietaného výroku III rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019 o trovách konania.

10. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 234/2020).

11. V zmysle konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujú a neutržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 84/2020).

12. Úlohou ústavného súdu bolo v danej veci preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či najvyšší súd napadnutým uznesením nezasiahol do už uvedených ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľa.

13. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To samozrejme neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

14. Podľa čl. 3 ods. 1 CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s ústavou, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené. Z čl. 2 ods. 1 a 2 CSP vyplýva, že ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

15. Orgánom verejnej moci a predovšetkým všeobecným súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomíňať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu (I. ÚS 387/2019).

16. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a tvorí jeho esenciálny prvok [sp. zn. III. ÚS 875/2016 a rozsudok ESĽP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36]. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu. Pri stanovení obmedzení požíva štát určitú mieru voľnej úvahy. Právo na prístup k súdu nemožno obmedziť takým spôsobom alebo do takej miery, že to naruší samotnú podstatu daného práva. Obmedzenie práva na prístup k súdu nebude v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípade, že nesleduje legitímny cieľ a ani v prípade, že medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom nie je primeraný vzťah proporcionality (Grécko-katolícka farnosť Lupeni a iní proti Rumunsku, sťažnosť č. 76943/11, rozsudok z 29. 11. 2016, § 89). Spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. Európsky súd pre ľudské práva

vo veci Simecki proti Chorvátsku, sťažnosť č. 15253/10, pripomenul, že riziko akejkoľvek chyby zo strany štátu musí znášať samotný štát a omyly nesmú byť napravované na náklady dotknutého jednotlivca.

17. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré dáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Zároveň aj judikatúra ESĽP vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že hoci tento článok zaväzuje súd, aby odôvodnil svoje rozhodnutie, neznamená to, aby na každý argument strany konania dal podrobnú odpoveď (rozsudok ESĽP vo veci Van Hurk v. Holandsko z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, § 61). Otázku, či súd splnil túto svoju povinnosť je možné vždy posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu.

18. Ústavný súd za najzávažnejšiu námietku sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu považoval, že najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa v zmysle § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné vo vzťahu k výroku III rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019 o trovách konania.

19. Problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa ústavný súd zaoberal už v minulosti, a to konkrétne v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil: „Ustanovenie § 420 Civilného sporového poriadku zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej... Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.“ Cez prizmu uvedeného holistického ústavnoprávneho prístupu je tak v okolnostiach prejednávanej veci adekvátne postupovať aj v tejto veci.

20. Pre doplnenie referenčných výkladových súvislostí ústavný súd zároveň na tomto mieste pripomína, že najvyšší súd prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania rieši dvoma spôsobmi. A to v uznesení č. k. 6 Cdo 160/2017 z 28. februára 2018 (R 73/2018) najvyšší súd vyslovil, že „uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí v zmysle ustanovenia § 420 CSP, i keď odvolací súd o náhrade trov konania rozhodol samostatným uznesením vydaným až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej“, a z uvedeného dôvodu dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné. Na druhej strane v uznesení č. k. 2 Cdo 97/2017 z 31. mája 2018 najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen

prípustné, ale tiež dôvodné, a z uvedeného dôvodu zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o trovách odvolacieho konania (o nároku na náhradu trov odvolacieho konania, pozn.) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preto po preskúmaní ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu z 22. mája 2019, konkrétne vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP proti jeho výroku III týkajúceho sa rozhodovania o trovách konania, odmietnutím tohto dovolania ako procesne neprípustného v zmysle § 447 písm. c) CSP neaplikoval § 420 písm. f) CSP, pokiaľ ide o prípustnosť dovolania, ústavne súladným spôsobom. Najvyšší súd v napadnutom uznesení nezohľadnil východiská (uvedené aj v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, pozn.) ochrany základných práv sťažovateľa a jeho prístup spočívajúci v tom, že sa vecne nezaoberal dovolaním sťažovateľa aj vo vzťahu k trovám konania, je preto možné označiť za taký, že ním porušil sťažovateľom namietané práva podľa ústavy a dohovoru (obdobne aj v rozhodnutí č. k. I. ÚS 387/2019-60 z 2. apríla 2020, pozn.). Už len uvedená skutočnosť, teda vecné nepreskúmanie podaného dovolania vo vzťahu k výroku o trovách konania, je dostatočným dôvodom na to, aby zo strany ústavného súdu bolo napadnuté uznesenie zrušené.

22. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze. Ústavný súd zdôrazňuje, že najvyšší súd sa pri posudzovaní dovolania tiež musí riadiť aj základnými princípmi Civilného sporového poriadku (uvedenými najmä v čl. 3 CSP, pozn.).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,74 eur (bod 3 výroku nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 (podanie repliky k vyjadreniam najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby). Celkovo sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov v sume 567,28 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 113,46 eur, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu